

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І.І. МЕЧНИКОВА

Факультет філологічний
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
професор Хмарський В.М.

" _____ 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні напрями сучасного мовознавства

Рівень вищої освіти Третій (доктор філософії)
Спеціальність 035 Філологія

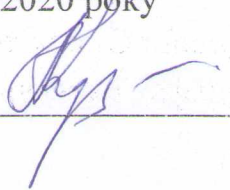
2020

Розробник: Ковалевська Тетяна Юріївна, доктор філологічних наук,
професор, завідувачка кафедри української мови

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від "27" серпня 2020 року

Завідувач кафедри

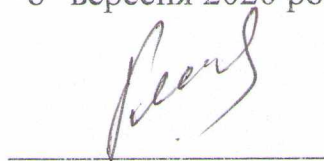

проф. Ковалевська Т.Ю.

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною
комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 1 від "8" вересня 2020 року

Голова НМК

проф. Кондратенко Н.В.

ВСТУП

Навчальна програма вибіркової дисципліни "**Актуальні напрями сучасного мовознавства**" складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 035 Філологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є опис та систематизація актуальних напрямів сучасного мовознавства.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

Викладається на першому році навчання (1-й семестр).

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Базові принципи й основні наукові парадигми сучасного мовознавства.

Змістовий модуль 2. Сучасні напрями вітчизняної і зарубіжної лінгвістики.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Актуальні напрями сучасного мовознавства" є ознайомлення слухачів із найважливішими напрямами, ідеями і проблемами сучасної української і світової лінгвістики, що сприятиме поглибленню й систематизації відповідних наукових теоретичних знань, розширенню практичних навичок мовознавчого аналізу, а також удосконаленню наукових і комунікативних компетентностей слухачів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни "Актуальні напрями сучасного мовознавства" є такі: характеристика базових принципів розвитку сучасного наукового знання, ознайомлення з основними науковими парадигмами сучасного мовознавства, систематизація актуальних напрямів сучасної української і світової лінгвістики, характеристика оригінальних методів, застосовуваних у цих науках, що сприятиме поглибленню і систематизації лінгвістичних знань слухачів та оптимізації їхніх комунікативних умінь і навичок.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) **загальні компетентності (ЗК):**

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-4. Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності)

мовами з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі.

ЗК-7. Здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів.

б) спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

СК-3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

СК-4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

СК-6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

СК-7. Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері.

Програмні результати навчання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень;.

ПРН-12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Базові принципи й основні наукові парадигми сучасного мовознавства

Тема 1. Базові принципи мовознавчої науки. Поняття про лінгвометодологію. Загальні і спеціальні методи дослідження. Основні наукові парадигми мовознавства.

Тема 2. Порівняльно-історична (генетична) і структуралістська (таксономічна) парадигми.

Тема 3. Комуникативно-функційна (прагматична), когнітивна (когнітивно-дискурсивна) і синергетична парадигми.

Змістовий модуль 2.

Сучасні напрями вітчизняної і зарубіжної лінгвістики

Тема 4. Етнолінгвістика. Лінгвокультурологія і теорія міжкультурної комунікації. Соціолінгвістика. Лінгвогендерологія. Лінгвоперсонологія.

Тема 5. Нейро- і психолінгвістика. НЛП і сугестивна лінгвістика. Комуникативна і прагмалінгвістика. Паралінгвістика і профайлінг.

Тема 6. Дискурсологія. Політична і юрислінгвістика. Медіалінгвістика і лінгвоконфліктологія. Основні ідеї когнітивної лінгвістики та лінгвосинергетики.

3. Рекомендована література

Основна

Актуальные проблемы современной лингвистики: Учебное пособие / Сост. Л.Н. Чурилина. М., 2007.

Алпатов В. М. История лингвистических учений. М., 1998.

Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику. М., 2003

Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. К., 2008

Березин Ф.М. О парадигмах в истории языкознания XX в. // Лингвистические исследования в конце XX века: Сб обзоров. М., 2000.

Вежбицка А. Язык. Культура. Познание. М., 1996.

Выготский Л.С. Мышление и речь // Собр. соч. Т.2. М., 1982.

Герман И.А., Пищальникова В.А. Введение в лингвосинергетику. Барнаул, 1999

Дейк Т. ван Язык. Познание. Коммуникация. М., 1989.

Жинкин Н.И. Речь как проводник информации. М., 1982.

Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях. В 2-х т. М., 1965.

Кубрякова Е. С. Язык и знание. М., 2004.

Леонтьев А.А. Язык. Речь. Речевая деятельность. М., 1996.

Потебня А.А. Мысль и язык. К., 1993

Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля – К, 2008.

Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006.

Сеченов И.М. Элементы мысли. СПб., 2013.

Современная американская лингвистика. Фундаментальные направления. М., 2002.

Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем. М., 1978.

Butler C.S. Systemic Linguistics. Theory and Application. — L., 1985.

Cognitive Linguistics: Foundations, Scope, and Methodology. Berlin, N.Y., 1999.

HarreR., Gillett G. The Discursive Mind. L., 1994

The encyclopedia of Language and Linguistics. In 10 vol. Oxford, N. Y., Seoul, Tokyo, 1994.

Widdowson H.G. Linguistics. Oxford, 1996

Додаткова

- Аймермахер К. Знак. Текст. Культура. М., 1998.
- Апресян Ю.Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. 1995. №1.
- Баллонов Л.Я., Деглин В.Л., Черниговская Т.В. Функциональная асимметрия мозга в организации речевой деятельности // Сенсорные системы. Сенсорные процессы в асимметрии полушарий. Л., 1985.
- Бартминьский Е. Языковой образ мира: очерки по этнолингвистике. М., 2005.
- Бахтияров О.Г. Постинформационные технологии: введение в психонетику. К., 1997.
- Белова О.В. Этнокультурные стереотипы в славянской народной традиции. М., 2005.
- Бэндлер Р., Гриндер Д. Структура магии. СПб., 2010.
- Бернштейн Н.А. Очерки по физиологии движений и по физиологии активности. М., 1966.
- Воробьев В.В. Лингвокультурология. М., 1997.
- Гендерные исследования в лингвистике. Симферополь, 2004.
- Горошко Е.И. Языковое сознание. М., 2002.
- Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.
- Жайворонок В.В. Нариси з української етнолінгвістики. К., 2007.
- Журавлев А.П. Звук и смысл. М., 1991.
- Залевская А.А. Слово. Текст. Избранные труды. М., 2005.
- Карасик В.И. Язык социального статуса. М., 2002.
- Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. М., 2006.
- Ковалевська Т.Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування. Одеса, 2008.
- Кондратенко Н.В. Український політичний дискурс. Текстуалізація реальності. Одеса, 2007.
- Крейдлин Г.Е. Движение рук: касание и тактильное взаимодействие в коммуникации людей // Логический анализ языка. Языки динамического мира. Дубна, 1999.
- Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. К., 2004
- Нейропсихология: Тексты. М., 1984
- О'Коннор Дж., Сеймор Дж. Введение в НЛП. К., 2000.
- Пиз А. Язык телодвижений. М., 1995.
- Романченко А.П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти. Одеса, 2019.
- Серю П. Русский язык и советский политический дискурс // Квадратура смысла. М., 1999.
- Спивак Л. Лингвистика измененных состояний сознания. Л., 1986.
- Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. К., 2005.
- Стернин И.А. Введение в речевое воздействие. Воронеж, 2001.
- Хомський Н. Роздуми про мову / Пер. з англ. Львів, 2000
- Dijk v. T.A. Discourse as Social Interaction. L., 1997
- Fairclough, N. Discourse and Social Change. Cambridge, 1992.
- Carrol D. W. Psychology o f Language. Pacific Grove, 1994.
- Cognitive Semantics: Meaning and Cognition. Amsterdam, 1999.
- Haken H. Synergetics as a Tool fo r Conceptualization o f Cognition and Behavior - How Far Can We Go? / Eds. Haken H., Stadler M. Berlin, 1990
- Kovalevska T., Kovalevska A. Utilizing the Neurolinguistic Programming Technologies in Foreign languages Teaching Practice. *The Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on: "Trends and Applications of English Language Teaching and Learning in Ukraine Context"* (November 2020).
- Lakoff G , M. Johnson Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought. N.Y..1999.

- McShane J.* Cognitive Development. Cambridge, 1991.
Miller G.A. Empirical Methods of the Study of Semantics // Semantics. Cambridge, 1971
Silverstein M. «Cultural» Concepts and the Language-Culture Nexus // Current Anthropology. 2004.
Schank R.C. Dynamic Memory. L., Cambridge, 1982

Електронні інформаційні ресурси

http://pidruchniki.ws/10540410/psihologiya/neyrologingvistichne_programuvannya

knowledge.allbest.ru/psychology/c-2...

http://pidruchniki.ws/10540410/psihologiya/neyrologingvistichne_programuvannya

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:
залік

5. Методи діагностики успішності навчання:
Оцінювання усних відповідей, письмових завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, усна відповідь під час складання заліку, реферати, презентація результатів виконання досліджень, виступи на наукових конференціях.